

Kon. Goedgekeurd d.d. 22 februari 1958, nr. 58 — GEVESTIGD TE 'S-GRAVENHAGE

Uitsl. voor verslagen en abonn. Dovenetelweg 57a 's-Gravenhage Tel: 6845 41
Secretariaat: Graaf Willem de Rijkelaan 15 Leidschendam Tel: 070 - 275154

3 juni 1977

- 694 -

dat alle mensen zich inderdaad aanpassen, maar dat het verschil tussen hen voornamelijk gelegen is in het tijdstip , waarop zij deze realiseren.

Nu is het duidelijk, dat er in die maatschappij, waarin u leeft, nogal het een en ander zal moeten veranderen. Maar wat? Daarover is men het zeker nog niet eens. De een meent, dat er geen winsten meer gemaakt zouden mogen worden, zodat alles voor de arbeiders is. Een ander meent, dat er geen belastingen geheven zouden moeten worden, zodat een ieder alles in eigen zak kan steken. Weer anderen menen, dat men solidair moet zijn - waaronder zij dan verstaan, dat een ieder achter hen staat, hun macht bevestigt en bovendien hen steun zal moeten verlenen op het ogenblik, dat zij dreigen te vallen. Weer anderen spreken liever van een ethisch revêil, waaronder zij het opleggen van hun eigen normen aan allen plegen te verstaan. Zo kiest ieder voor " zijn" soort van verandering, ook al is men het over de noodzaak tot veranderen gemeenlijk wel eens.

Bedenkt echter wel, dat hierbij geen sprake is van een werkelijke verandering. Deze mensen zoeken alleen nieuwe termen om anderen te brengen tot de dingen, die de sprekers voor zich altijd al begeerd hebben.

Wil je de werkelijke veranderingen in de wereld, die aanpassing noodzakelijk maken, bezien, dan vallen dezen uiteen in twee soorten. Allereerst is er sprake van een materiële verandering, die tevens een verandering van mores, van zeden en zedelijk besef, met zich brengt. Ten tweede is er een geestelijke verandering gaande, die op zijn beurt weer een anders beschouwen en beleven van het menselijke bestaan met zich brengt.

Wat een mens vooral wil, is in leven blijven. Hoe vreemd dit ons in de geest soms ook in de oren moge klinken. Daarom zoekt de mens voor zich een plaats in de gemeenschap, aanzien. Kortom, men streeft naar een mate van zekerheid en een mate van macht of gezag. De een zal menen dit middels een loonzakje te kunnen bereiken, de ander streeft een beangrijke positie na , terwijl een derde het mogelijk zoekt in het volgen van de een of andere openbaring, die hij dan zonder kritiek en met grote gevoelens van meerwaardigheid aankleeft.

Kortgezegd zoekt elke mens naar het een of andere houvast. In uw dagen zoekt men dit echter meer en meer te bereiken door zich te beroepen op leringen of stellingen, die niet stoffelijke realiseerbaar zijn.

Neem als voorbeeld het socialisme. Dit kan alleen geleefd worden door een socialist. Maar zodra deze denkt, dat de gehele maatschappij socialistisch dient te leven, gedraagt hij zich anders , volgt zijn eigen beginselen niet meer getrouw en is in feite een absolutist. Waardoor zijn eigen gevoelens van zekerheid en veiligheid dan weer in 't gedrang zullen komen.

Daar de mensen zich steeds meer zijn gaan bezighouden met denkbeelden, die ver van de stoffelijke werkelijkheid verwijderd blijven en in toenemende mate uitgaat van theorieën, die in de menselijke praktijk niet werkelijk uitvoerbaar zijn, zullen overal spanningen ontstaan, die weer voeren tot een nieuw en van het vorige afwijkend beleven van eigen bestaan.

Heel vaak redeneert de mens dan: wanneer ik nu maar

uit blijf gaan van het systeem, dat ik aanhang, komt het er niet meer opaan, wat ik eigenlijk doe en wat dit voor anderen te betekenen kan hebben. Men reageert, uitgaande van eigen denkwijzen, steeds meer spontaan en zonder rekening te houden met de gevolgen, die de reactie voor anderen zal hebben.

Een mooi voorbeeld is de verandering in de sexuele mores in deze tijd. Hier is vrijheid in feite een ontlopen van verantwoordelijkheid voor eigen daden aan het worden.

Ook t.a.v. bezit reageert men in deze dagen anders. Lange tijd stelde men, dat bezit heilig was, daar men meende: zolang ik het bezit van anderen respecteer, zullen die anderen ook mijn bezittingen respecteren. Nu echter lijkt het er eerder op, dat men uitgaat van het standpunt: Ik neem zoveel ik kan krijgen, dit in de hoop, dat anderen van mij minder zullen nemen, dan ik kan missen. Ik kan dan van de rest zo nu en dan nog iets weggeven ook en dus ben ik dan een goed mens.

Zie je naar het politieke denken, dan valt eveneens een grote verandering op. Eens werd alle politiek gevoerd vanuit een vaak nogal zelfzuchtige regentenmentaliteit. De regeerders deden vol vaderlijk gezag alles, wat zij voor zich en mogelijk ook voor het volk het beste achtten.

Nu zijn politici eerder de gewantrouwde voormannen van groepen mensen, die denken, dat zij weten, wat zij willen. Zij staan, evenals andere z.g. hogere standen, steeds meer bloot aan kritiek. Denk eens aan de doktoren, die eens zoiets als onaantastbare magiers waren, zodat alles wat zij deden wel gedaan was. Deze ingewijden wisten het en de leek had alleen maar vol vertrouwen te aanvaarden en te zwijgen. Nu wordt steeds meer van de arts verlangd, dat hij tekst en uitleg zal geven bij elk voorschrift, dat hij geeft, elk recept, dat hij voorschrijft. Nu stelt men, dat de patient het recht heeft te weten, wat er aan de hand is en zelf mede dient te beslissen omtrent het al dan niet aanvaardbaar zijn van de gevolgen, die bepaalde therapieën met zich kunnen brengen.

Dergelijke veranderingen zijn groot en traden in een betrekkelijk korte tijd op. Dit alleen maakt reeds duidelijk, dat de menselijke maatschappij een versnelde evolutie doormaakt, zodat de visie op al, wat toelaatbaar of ontoelaatbaar geacht moet worden, zich eveneens in een snel tempo wijzigt.

Soms valt men weer even terug op waarden, die reeds in het verleden zo bestonden en beperkt men eigen nieuwe mogelijkheden, maar dat duurt gemeenlijk niet lang. Je zou dus algemeen mogen stellen, dat in het materiële vlak een sterk fluctuerend beeld waar is te nemen van morele waarden. Gezien de verschillen in aanpassing betekent dit tevens, dat in feite elk ik een oorlog denkt te voeren tegen alle andere ikjes.

Mensen zoeken steeds vaker zekerheid door zich vast te klampen aan geschreven woorden en stellingen, die zij onveranderlijk en waar blijven noemen, ook wanneer de praktijk uitwijst, dat dit onjuist is.

Ook voornamelijk geestelijke veranderingen spelen een rol en vergen een aanpassing van leefwijze en denkwijzen. Wanneer je in een stoffelijke wereld leeft, is en blijft er nu eenmaal een grote behoefte aan zekerheid bestaan. In een snel veranderende materiële maatschappij is deze echter materieel

niet meer te vinden. Men zoekt deze dus te vinden in belevingen denkbeelden en geestelijke waarden. Een sterke opleving van oosterse filosofieën, het ontstaan van allerhande sekten wijst hier duidelijk op.

Opvallend bij deze uiterlijke verschijnselen is wel de wijze, waarop de mensen zich geheel overgeven aan een leer. Vaak lijkt het, of men eigen persoonlijkheid wil verliezen door deze uit te storten in een groter geheel in de hoop zo in zich krachten vermogens en vrede te vergaren. Steeds meer mensen willen zich op meer bewuste wijze verbonden gevoelen met de totaliteit.

Veel van hetgeen de mens beleeft, is illusie, meer niet. Maar hij komt er op deze wijze wel toe anders te gaan leven en staat open voor andere invloeden. Het gevolg is, dat zijn eigen geestelijke waarden en voertuigen in zijn stoffelijk beleven een toenemend grote rol zullen gaan spelen.

De mens wordt hierdoor op de duur steeds gevoeliger voor de werkelijke betekenis van alles, wat zich rond hem afspeelt. Hij waardeert zijn leven op een andere wijze, reageert steeds meer op uitstralingen, minder uit uiterlijkheden.

Zo ontstaat een meer kosmisch beeld in de mens. Ook al zoekt men in zichzelf nog steeds het beeld van eigen ik in de menselijke wereld te bevestigen, toch vallen veel spanningen weg, naarmate men meet in zich de krachten van de geest gevoelt en meer bewust leert deel te hebben aan de krachten van de oneindigheid.

Dit alles heeft op de menselijke samenleving een grote invloed gehad. Men kan zeggen, dat de mensen in uw dagen steeds meer gevoelig worden voor z.g. paranormale invloeden, of zij zich daarvan nu bewust zijn danwel niet. Het gevolg is, dat steeds meer mensen in hun benadering van de gemeenschap waarden gaan introduceren, die, redelijk bezien, onzinnig zijn, maar in de praktijk vaak blijken te werken en te voldoen.

De vraag rijst, wat de maatschappij zal gaan worden, wat de mensen zullen gaan doen. Ik neem maar weer een voorbeeld: Kijk eens naar de treinkapers en vraag je af, waarom zij zo handelen. De psycholoog zal mogelijk beweren, dat zij last hebben van een gezwollen ego - wat niet altijd juist behoeft te zijn.

In feite leven deze mensen in een soort "werkelijkheid" die buitenstaanders niet kunnen delen. Op grond van deze eigen werkelijkheidsvoorstelling komen zij, met inzet van hun gehele persoon, tot handelingen, die verder gaan dan normaal-redelijk aanvaardbaar zal zijn.

Men mag echter daarbij niet over het hoofd zien, dat dit alles voor henzelf een noodzaak is. Zij willen zich bewijzen, hun droomwerkelijkheid meer waar maken, omdat alleen op deze wijze konflikten in eigen wezen en de onzekerheid, waaronder zij lijden, volgens hen overwonnen zal kunnen worden.

"Innerlijke stemmen" spelen bij dit alles vaak een grotere rol, dan men zich realiseert, of zelfs maar toe zal willen geven. Duidelijk is, dat deze innerlijke stemmen steeds weer in de termen van de eigen "werkelijkheid" en het eigen geloof worden geïnterpreteerd, maar toch corrigerend inwerken op het gedrag van deze mensen.

Zij zijn "harder", zo zegt men. Gelijktijdig

worden zij echter gevoeliger. Hierdoor blijft in hen innerlijk, ook wanneer in deze dagen voor hen een tijd van toenemende spanningen en zenuwuitputting in gaan treden, toch een gevoel van zekerheid bestaan. Zolang zij dit laatste kunnen behouden, zal geen nederlander hen kunnen breken.

Op het ogenblik, dat zij alles als zinloos aan gaan voelen en het kontakt met eigen dromen verloren hebben, is het met hen afgelopen. Dan zijn zij niet hard meer, dan kunnen zij niet meer verder gaan.

Iets dergelijks geldt in uw wereld als geheel. Er zijn voortdurende veranderingen. Je dient je daaraan aan te passen. Maar die aanpassing betekent onzekerheid, een gevoel van zinloosheid, tenzij je een droom weet te handhaven, die alles betekenis geeft. Aanpassing is alleen mogelijk, wanneer men zich niet geïsoleerd voelt, maar innerlijk een kontakt blijft behouden met een werkelijkheid, zelfs indien dit alleen maar een persoonlijke werkelijkheid is, die anderen mogelijk als een koortsdroom betittelen.

Juist omdat de stoffelijke zekerheden afnemen in uw dagen, zullen steeds meer mensen vluchten in droombeelden, waarin zij helaas maar al te vaak menen een soort koningen te zijn, die boven alle wet en recht staan en alle mensen op hun eigen wijze naar believen kunnen exploiteren en naar de hand zetten.

De gevolgen als gewelddadigheid, terrorisme enz. komen dus niet zonder meer uit de structuur van de stoffelijke maatschappij voort en kunnen door veranderingen in die maatschappij niet teniet gedaan worden, tenzij men alle ontwikkelingen stil kan zetten.

Het gedrag van dergelijke mensen is echter wel degelijk voor alle anderen een deel van de beleefde werkelijkheid, zodat men zich daaraan wel degelijk aan dient te passen. Maar hoe?

Het is niet voldoende allen, die dergelijke daden stellen, als slachtoffers van een te snel veranderende maatschappij te beschouwen. Men zal ook de middelen moeten hebben om zich tegen de uitingen van dergelijke mensen te beschermen, waar en wanneer dit noodzakelijk is. Ook wanneer dit betekent, dat een ieder zich van wapens dient te voorzien. Men zal ook na moeten gaan, hoe men zich aan de gevaren die afwijkend gedrag van anderen met zich brengt kan onttrekken en waar en hoe dit mogelijk is.

Kortom: juist in tijden als deze dient een ieder over kennis en middelen te beschikken; die middelen kunnen dan zelfs uit wapens bestaan. Zo alleen bereik je een aanpassing aan de feiten.

Aanpassing wordt dus niet bereikt door te konstateren dat de toestand onjuist is en dat zij dient te veranderen. Je moet eerst eens erkennen, wat de feiten zijn en dan op die feiten, niet op wenselijkheden of theorieën, reageren.

Hierbij is het belangrijk, dat je zoveel mogelijk zo reageert, dat je het kontakt met de wereld, met anderen, met de geestelijke waarden en erkenningen in jezelf, niet verbreekt. Wat voor de meeste mensen wel enige moeilijkheden met zich brengt.

Een ieder wil zich graag aanpassen. Maar hij doet het op zijn eigen wijze en niet altijd op de meest verstandige of meest juiste.

Voorbeeld: Belastingen enz. worden hoger, dan in feite voor de mensen aanvaardbaar is. Gevolg: belastingontduikingen nemen toe. Men past eigen gevoelens van juistheid en redelijkheid aan aan de feiten.

Ongeacht de stringente en doelmatige wijze van heffing in uw land is het ontduiken van belastingen toegenomen sinds het ogenblik, dat de druk van belastingen en premien de 25% van het nominale inkomen te boven gingen. Steeds meer mensen ontduiken belastingen, drukken omzet, verdienen zwart enz.

De staat beseft dit zeer goed en past zich op haar wijze aan, door met alle middelen de ontduikers de pas af te snijden. Waarbij men zich kennelijk niet realiseert, dat de beraler op een gegeven ogenblik het de moeite niet meer waard zal vinden te werken en meer te verdienen, dan op het ogenblik nodig is. Zodat op de duur tussen beide partijen een soort pat-positie ontstaat.

Daar hierbij echter toenemende konflikten niet te vermijden zijn, is een dergelijke aanpassing niet juist. Men zal eerder moeten zoeken naar een evenwicht. Een regering kan niet onbeperkt haar eigen uitgaven blijven vergroten, ook al doet zij dit voor zeer goede doeleinden en ten bate van nog zoveel mensen.

Omgekeerd kan niet elke mens zich permitteren een eerlijk dragen van eigen deel in de lasten van de gemeenschap af te wijzen. Wanneer men dit aan beide zijden beseft, is er een aanpassing mogelijk, eerder niet.

Aanpassing betekent: zoeken naar het voor allen zoveel mogelijk aanvaardbare en het verwezenlijken van die aanpassing betekent dan: praktisch zó handelen, dat het niet alleen voor jezelf aanvaardbaar is, maar ook voor anderen aanvaardbaar blijft.

Ook wanneer men zich wil aanpassen aan eigen droomwereld en ideaal, zo dient men te beseffen, dat dit alleen verwezenlijkt kan worden in een samenwerking met de wereld rond het ik.

Je zult daartoe dan ook zelf initiatieven moeten nemen. Een je aanpassen is alleen maar bereikbaar, wanneer je persoonlijk bereid bent in te staan voor en op te komen voor die wereld, die er in je leeft en zo naar buiten toe initiatieven wilt en durft nemen, waardoor je iets daarvan ook met anderen te samen naar buitentoe kenbaar kunt maken. Zolang men dit niet doet, gebeurt er ofwel niets danwel iets, waar je het niet mee eens kunt zijn. Mopperen is dan begrijpelijk, maar helpen doet het niet. De wereld aanvallen om zo je gelijk te halen helpt al evenmin.

Het zal duidelijk zijn, dat je, wanneer je een initiatief neemt, dit in overeenstemming dient te doen met de situatie van anderen, zoals je deze kent. Doe iets niet, omdat je dit zelf het allerbeste vindt, maar omdat het past bij je eigen denken en de toestand, waarin anderen verkeren, die je wenst te benaderen.

In feite dus een kompromis, een steeds weer zoeken naar het "haalbare", zoals dit tegenwoordig in de politiek heet. Maar zeker is één ding wel: wanneer je alleen van jezelf wenst uit te gaan, zal geen enkel initiatief, dat je probeert te nemen, een haalbare kaart zijn.

Kijk naar de wijze, waarop mensen vaak doen, alsof zij samenwerken. Je wordt dan gekonfronteerd met de vreemdste zaken. Neem als voorbeeld de maatregelen in EEG-verband. Het woordt zegt het al: EEG in het verband. Er is dus kennelijk iets niet in orde.

De genomen maatregelen zijn niet gebaseerd op het meest wenselijke of het meest juiste. In enkele gevallen is er gewoon sprake van koehandel. Maar er zijn nu eenmaal bepaalde naties, die een zeker beeld van zichzelf hebben. Wanneer Frankrijk zichzelf nog ziet als het kloppende hart van Europa, dan zal niemand daaraan iets kunnen doen. Wil je toch een beroep op Frankrijk doen, dan zul je dit moeten doen als op het kloppende hart van Europa en niet als een eenvoudige partner, of desnoods een ander orgaan van de samenwerking. In zijn afscheidingen lijkt Frankrijk overigens meer op een slechtwerkende niet, zoals de Rijn getuigen kan.

Ook hier blijkt steeds weer: men kan niet uitgaan van een positie, die alleen is gebaseerd op weigen wil, eigen recht, eigen positie. Je zult steeds ook uit moeten gaan van de vraag, wat de ander is en wil, wat die ander wil verwezenlijken, wat voor die ander erg belangrijk is.

Denk hierbij nu eens niet alleen in de termen van b.v. economische belangen, maar houd ook rekening met de sentimenten, zoals die in bepaalde volkeren leven, de mentaliteit van de mensen. Eerst wanneer op basis daarvan overeenkomsten worden geformuleerd en dezen ook in het betreffende land voldoende bekend worden, zo is er een kans, dat de aanpassing uiteindelijk ook een feit wordt.

Is er eenmaal aanpassing bereikt, dan zal men nog steeds samen moeten werken, en hetgeen men besloten heeft ook tot werkelijkheid te maken. Iets, wat in de EEG ook nogal eens wonderlijk blijkt te verlopen.

Weet je echter beiden, waarover het gaat en heb je dat punt van begrip bereikt, waardoor het mogelijk wordt ook werkelijk met elkaar te praten en niet alleen maar tegen elkaar te spreken, dan zul je ook moeten nagaan, wat nu, op dit ogenblik, zowel voor jezelf als voor de ander van werkelijk belang is. Dat kan dan wel eens anders uitvallen, dan je mogelijk hoopte, minder voornaam schijnen, maar daar zul je dan toch mee moeten beginnen.

Wie op deze wijze eenmaal tot actie komt, zal echter niet alleen met stoffelijke belangen, maar ook met de geestelijke waarden van de mensen rekening moeten houden. Een volk heeft ook een eigen persona, een eigen geestelijke achtergrond en persoonlijkheid, die tot uiting komt in de wijze, waarop de mensen leven, denken en geloven, maar vooral in de wijze, waarop zij onderling leven.

Heb je daarvoor gevoel, dan kun je je daarop afstellen. Je maakt dan jezelf tot een harmonisch verlengstuk van iets, wat in het volk, in de anderen, leeft. Op dat ogenblik vinden zij zichzelf in u bevestigd. Er is dan niet alleen maar een mogelijkheid tot samenwerking, er is ook een zaak van zelfbehoud bij betrokken. Zou men onder dergelijke omstandigheden in de samenwerking falen, dan gaat dit immers niet alleen om economie of politiek of iets anders. Dan zal men door te falen

ook zijn eigen land, zijn volkseigenschappen, zijn beeld van eigen ik verloochend hebben.

Een eenling kan dit tegenover anderen gemakkelijker doen dan een volk tegenover een volk. Dat is trouwens de basis van een groot deel van de internationale handel. Er zijn nog zoveel andere aspecten, waarin dit alles van kracht blijkt te zijn.

Neem b.v. het geloof. Vele mensen hebben in zich wel degelijk een diepbeleefd geloof. Toch maken zij gelijktijdig deel uit van een toenemende ontkerstening. Zij zijn niet zo kerkelijk meer en geven ook niet meer zo graag en zoveel voor allerhande kerkelijke kollektes.

Toch kun je niet werkelijk stellen, dat het geloof van die mensen verandert. In feite keren zij alleen maar terug naar de voor hun geloof meer essentiële punten. Wanneer een kerk van beantwoorden aan de essentie van het innerlijk geloof van een aantal mensen, zo zal die kerk als vanzelf daardoor ook aanhang gewinnen.

Ook voor een kerk geldt, dat zij in de eerste plaats moet kunnen bieden, wat voor de mensen werkelijk nodig is. Dan denkt menigeen echter onmiddellijk aan de noodzaak stringente regels te scheppen

Wonderlijk genoeg zijn regels in het genoemde geval niet werkelijk noodzakelijk. Vanuit een kerk is een geloof nodig en geen reglement. De wijze, waarop men een geloof het beste kan beleven, kun je vanuit die kerk de mensen duidelijk proberen te maken, maar zelfs dan moet je hen de kans geven zelf uit te maken, hoe zij dit in de praktijk wensen om te zetten.

Toenemende vrijheid plus een intenser beleven van het essentiële geloof zou een einde maken aan de toenemende ontkerstening in vele landen. Voor politici is hierbij interessant, dat zo ook de scheiding tussen geloof en politieke overtuiging tegen gegaan zou kunnen worden.

Een mens, die werkelijk gelooft, zal daarbij ook de formulering van dit geloof vaak minder belangrijk achten, dan hetgeen voor hem essentieel is. Veelal is dit een soort uitstraling. Menselijke krachten en gedachten bereiken een bepaalde sfeer, waar zij zich met andere krachten samenvoegen tot een soort overkoepelende sfeer ontstaat, een uitstraling, waarin allen samenwerken, begrip krijgen voor elkaar en zo tot een harmonie komen, die alle uiterlijkheden onbelangrijk maakt.

De verwezenlijking van de aanpassing kan, kerkelijk of anderszins, nooit bestaan uit het verwerpen van de anderen. Het is eerder een opbouwen van een gemeenschappelijkheid. Hierbij is de juistheid, volgens een bepaald patroon, niet zo belangrijk als men pleegt te veronderstellen.

Indien in een menselijk lichaam een long minder goed functioneert, is dit niet zo belangrijk, wanneer de andere long in staat is haar werk over te nemen. Wanneer de ogen wat minder juist reageren, is dit niet zo belangrijk, wanneer de oren en de tastzin compenseren. Er zijn zelfs gevallen, waarbij een onevenwichtig werken van de interne secreties, eenmaal bestaande, niet meer kan worden aangepast aan 't als algemeen als juist beschouwde evenwicht. Zou men dit toch proberen te bereiken, dan zou de patient daaraan sterven. Het verkeerde en z.g. onevenwichtige van de afscheidingen is zodanig

in het werken van het lichaam gekompenseerd, dat het voor een in standhouden van de levensvatbaarheid de afwijking in feite noodzakelijk is geworden.

Het gaat er dus niet om de juiste verhoudingen tussen alle waarden te vinden. Het gaat er eerder om, dat alle waarden zozeer op elkaar zijn afgestemd, dat functioneren mogelijk is. Dit is vanuit geestelijk standpunt belangrijk.

Uiterlijkheden tellen minder. Het is niet zo belangrijk, dat Jan katholiek is, Piet moslim en Klaas yoga beoefent. Het is, geestelijk gezien, vooral belangrijk, dat zij een band van geestelijke aard vinden, dat zij in elkaar iets leren erkennen, waardoor zij vanaf een hoger geestelijk vlak zowel als stoffelijk tot een samenwerking kunnen komen.

Zij kunnen de dingen dan wel verschillend aanduiden, maar komen desalniettemin tot een verwezenlijking van een eenheid, die gebaseerd is op hun zich aanpassen aan elkaar. Ongeacht het verschil in naam zullen zij dan metterdaad steeds meer naar elkaar toe groeien.

Je kunt woorden en reputaties niet als feitelijke waarden beschouwen, ook al doen mensen dit vaak wel. Neem Feijenoord: eens een van de beste voetbalclubs in Europa verloor het steeds meer aanzien en mogelijkheid, doordat men meende, dat de reputatie genoeg was. Men lette daarom meer op reputatie en representatie dan op prestatie. En dit verschijnsel kunt u overal in uw wereld aantreffen.

Wie zich in een veranderende maatschappij wil aanpassen, zal moeten beseffen, dat dit niet zonder meer betekent, dat hij moet veranderen. Aanpassen betekent, dat men contact met anderen blijft behouden. Aanpassen is : leven met de feiten. Niet zeggen, dat het vroeger beter was of later beter zal zijn, maar uitgaan van de feiten: zien wat vandaag voor jou mogelijk is zonder de harmonie met anderen te verliezen.

Door je op deze wijze zo goed mogelijk aan te passen, kun je vaak ook nog een groot deel van je eigen idealen verwerkelijken. Want de mensen uit het verleden en de mensen uit de toekomst zijn in hun hart immers precies zo, als de mensen van vandaag? Zij willen precies het zelfde: gelukkig zijn, een mate van geborgenheid vinden, meetellen.

Of dit dan wordt uitgedrukt in de termen van een kommunisme, een socialisme, of een verdediging van de prestatie maatschappij doet daarbij minder terzake. Dat zijn de woorden, de geloofsbelijdenissen.

Zolang je van die woorden en stellingen uit blijft gaan, is het in de wereld een rommeltje zonder einde. Maar zodra je uitgaat, van hetgeen je feitelijk wilt bereiken, dan blijkt, dat vele zaken wel degelijk bereikt kunnen worden.

Aanpassing betekent b.v. zeker niet, dat de werkgever zijn werknemers een grote zeggingschap geeft. Werkelijke aanpassing betekent, dat de werkgever begrijpt en aanvaardt, dat er bij zijn werknemers een mate van betrokkenheid bestaat en zo enige behoefte tot kennis van zaken, zodat er een weg wordt gezocht, die voor beide partijen evenzeer aanvaardbaar is.

Zeker, dit klinkt nogal filosofisch en is niet zo gemakkelijk in cijfers of algemene eisen uit te drukken. Het is eerder een kwestie van psychologie dan van bedrijfseconomie.

Toch zou men hiermede meer rekening moeten leren houden. En niet alleen in theorie, middels een ingrijpen vanuit de eigen invloedssfeer alleen. Wanneer je dit eenmaal beseft, zul je na moeten gaan, hoe dit ook op een voor de andere partij aanvaardbare wijze, waargemaakt zou kunnen worden en zal men daartoe zelf de eerste stappen moeten zetten.

Houdt bij alles rekening met de partner, neem die partner steeds als volwaardig aan, ook al bestaan er bepaalde lacunes in diens kennis, taalgebruik e.d. Pas je aan en zorg, dat de ander je bedoelingen duidelijk kan begrijpen en zien.

Zelfs wanneer eigen handelingen, gezien de feiten, onvermijdelijk zijn, zal men nog rekening moeten houden met de reacties van de ander en zo streven naar begrip bij die ander. Dan maak je steeds meer waar, dat je tesamen meer betekent dan elk op zich ooit zou kunnen doen.

x Maar dan moet je toch jezelf veranderen?

- Een veel voorkomende fout. Je hoeft en kunt jezelf niet in wezenlijke opzichten veranderen. Maar je kunt op betrekkelijk eenvoudige wijze je gedrag t.a.v. anderen wijzigen. Aanpassing is voornamelijk 'n kwestie van het veranderen van gewoonten, niet van personae.

Verwerkelijking komt dan ook voort uit een gedragsaanpassing op grond van je persoonlijke structuur en eigenschappen. De feiten, die daaruit voortkomen, zijn in feite de verwezenlijking van de aanpassing, zowel als een eenwording op grond van geestelijke en achtergrondswaarden, die in elke mens vergelijkbaar of ongeveer gelijk bestaan.

x Die bestonden vroeger toch ook al?

- Inderdaad, maar de verhoudingen, de relaties, lagen anders, de heersende gewoonten waren anders.

Er zijn altijd wel een aantal mensen geweest, die dachten dat zij alles beter wisten dan alle anderen. Sommigen van hen hebben het betweterig zijn zelfs tot hun professie gemaakt. Zij worden politicus, dominee of voorzitter van een verenigingsbestuur. Aanwezigen natuurlijk uitgesloten.

Zij zochten iets, waardoor zij zich uit konden leven en regerend op konden treden, boven de anderen stonden.

Nu is er een periode geweest, waarin deze relatie voor velen aanvaardbaar was en zelfs aan een behoefte tegemoet kwam. Vele mensen waren stuurloos, zodra er geen streng gezeg bestond. Zij hadden het gezag nodig om zeker en gelukkig te zijn.

Nu komen steeds meer mensen tot een grotere mündigheid. Maar dit betekent voor velen, die hun meerwaardigheidsbehoefte in zeggenschap en gezag zochten, komen hierdoor in het nauw te zitten. Zij weten niet meer, hoe hun wil door te zetten, omdat zij niet in staat zijn anderen te overtuigen, geen lust hebben de ander in diskussie als een volwaardig partner te aanvaarden.

Wat niet wegneemt, dat alle mensen nog juist, zoals vroeger, er naar streven om gelukkig te zijn, zekerheid te vinden enz. Alleen wil men meerwaardig zijn en wil men de ander niet als volwaardig aanvaarden. Dan krijg je uitwassen als de vakbond van de minderjarige jeugd. Waarbij ik mij afvraag, of minderjarigheid dan ook al een beroep is geworden.

Vraag naar het waarom van dergelijke dingen en de zaak

wordt opeens veel duidelijker: Degenen, die niet als volwaardig mens worden aanvaard, over wie wordt beschikt, die geen mogelijkheid hebben hun eigen denkbeelden voldoende te uiten, willen zich ook laten gelden, omdat zij werkelijk ook wel iets te zeggen hebben.

Steeds meer mensen worden zich bewust van zichzelf als een functie in het geheel. Zij zeggen niet meer: Ik weet niets, maar een ander weet het wel voor mij. Zij stellen: Ikzelf weet het. Ook al hebben zij daarin vaak ongelijk, toch bepaalt deze houding hun gedrag.

Dit houdt ook in, dat dergelijke mensen alleen benaderd kunnen worden op grond van hun gepretendeerde mogelijkheden. Het is dan ook vaak beter zo iemand zijn billen te laten branden, dan hem voor de blaren en de gevolgen daarvan te beschermen.

Het is duidelijk, dat je op deze wijze echter niet meer de oude gezagssamenleving kunt handhaven, ook al had deze nog zoveel voordelen. Vroeger was er een koning. Deze nam de besluiten, wijzigde alles naar eigen inzicht en zo gebeurde het dan ook.

Maar wanneer men in deze dagen in een stad een doorbraak voor het verkeer tot stand wil brengen, dan is Leiden in last, inclusief provinciale staten. Wijken komen in opstand, belangengroepen willen meepraten en zo voorts.

Het eerste is ongetwijfeld doelmatiger en sneller, zeker vanuit het standpunt, dat iets zo snel mogelijk besloten dient te worden. Aan de andere kant geldt, dat, wanneer er na veel overleg nu eindelijk eens iets gaat gebeuren, dit ook iets is, waarbij een ieder zich betrokken gevoelt. De betrokkenheid van de mensen bij het grotere gebeuren was in oude tijden veel minder dan in deze dagen.

Zo ziet u, dat er wel degelijk allerlei veranderingen hebben plaats gevonden. Er zijn mensen, die zich daaraan niet wenselijk aan te passen en beweren: wij hebben nog steeds de wijsheid in pacht, onze mening is de enig juiste. Een ander kan dus geen gelijk hebben.

Maar in deze tijd moet je wel rekening houden met de anderen, niet alleen omdat zij beweren inzicht en kennis te bezitten en macht kunnen uitoefenen, maar ook omdat zij geen genoegen nemen met besluiten van anderen, maar daarbij uitleg en een bevredigende beantwoording van hun vragen eisen.

Degeen, die vroeger besliste, dient nu bereid te zijn om redelijk te debatteren en niet vanuit een gezagsstandpunt, maar door anderen op basis van gelijkwaardigheid aan te horen en te overtuigen. Wat voor hen veel moeilijker is.

Er is veel veranderd, ook al zijn de mensen innerlijk dezelfde gebleven. Toch is ook innerlijk de zaak aan het veranderen. Ook de mens, die nu een beslissing voor anderen neemt, zal er zich rekenschap van moeten geven, dat hij daarmee een grote en persoonlijke verantwoording op zich neemt. Want men zal hem vragen verantwoording af te leggen.

Vroeger was iemand een wijze of profeet en kwam de mensen vertellen, hoe zij zouden moeten leven. Men noemde zich de Stem Gods en ontleende aan deze vaak zelfgegeven titel zijn gezag. Nu zal men eerst moeten overtuigen van zijn werkelijke deskundigheid en zelfs dan zal men nadenken, over hetgeen is

gezegd en niet zonder meer aanvaarden. Wanneer iemand zegt namens God te spreken, zo zal men bewijzen vragen, mogelijk op dezelfde wijze als eens agenten middels radio Londen konden bewijzen, dat zij bonafide waren door zinnen te laten uitzenden als "Jan heeft gisteren oranje bessen gekocht."

De mens is tegenwoordig veel bewuster, ook in dit opzicht en neemt ook aan geestelijke zaken en ontwikkelingen veel bewuster dan vroeger deel. Steeds meer mensen gaan bewuster deel nemen aan alles, wat er gebeurt.

Er is niet alleen maar sprake van mensen, die controleren of obstructie voeren in de maatschappij. Er is bij vele mensen sprake van een verandering van eigen innerlijke processen. Het is een nieuwe wijze van innerlijk beleven, waardoor denken en handelen gekleurd worden op een lange tijd op aarde niet gekende wijze.

Het is dus geen kwestie van : De arbeider moet kunnen bepalen, wat de directeur moet doen, maar eerder een eis in deze dagen, dat de arbeider zich de kwaliteiten en kennis eigen moet maken, waardoor hij juist kan beoordelen wat de directeur doet.

Zoals de eenvoudige mens niet meer letterlijk behoeft te doen, wat volgens de pastoor of dominie voor hem het beste is, maar zich een innerlijk godsbesef eigen zal moeten maken, dat tenminste gelijk is aan, of intenser dan dat van de geestelijkheid met haar neiging tot betutteling.

Eerst wanneer men innerlijk een bepaalde harmonie, een bepaald godsbegrip heeft bereikt, zal men als mens in de wereld kuist kunnen reageren, nietwaar?

Dit is het proces van veranderingen, dat zich op het ogenblik in toenemende mate in uw wereld afspeelt. Als mens zul je je daaraan aan moeten passen. Je zult moeten begrijpen, dat in deze dagen heel wat mensen proberen verder te springen, dan hun polsstok lang is.

Je zou volgens de oude normen hen dit niet mogen laten proberen. Maar wanneer je hen die kans niet geeft, zullen die mensen ook nooit gaan begrijpen, dat zij wel eens tot minder in staat zijn dan zij denken en ongelijk zouden kunnen hebben.

Je moet de mensen in deze dagen in staat stellen hun eigen fouten te maken en zelf enig risico te nemen. Je moet hen zelfs in staat stellen hun eigen geestelijke vegen te bewandelen, zelfs indien dit soms moeilijkheden met zich brengt. Zoals je de mensen die kans moet geven op hun eigen wijze geestelijke krachten te putten en bij de beoordeling dient te zien naar de uiteindelijke resultaten en niet in de eerste plaats moogt vragen, of die resultaten wel op leerstellig juiste wijze tot stand gekomen zijn.

Voor degenen, die dit niet kunnen aanvaarden, wordt het leven in toenemende mate een zielige zaak. Want de tijden veranderen. Denkt u, dat iemand het vroeger in zijn hoofd gehaald zou hebben kritiek te oefenen op handelingen van een lid van een koninklijke familie? Deze mensen waren te hoog verheven om voor kritiek in aanmerking te komen. Nu is het koningschap naar beneden gehaald, Het is een functie geworden en niet langer een directe en goddelijke uitverkiezing.

Besef dit en u zult begrijpen, dat de kern van de zaak

mogelijk wel gelijk gebleven kan zijn, maar dat de manier, waarop zij tot uiting komt, heel anders is geworden, juist omdat hierbij bewustzijnsprocessen een rol spelen, die langere tijd - en zeker op deze wijze - op aarde zich niet dermate uitvoerig hebben gemanifesteerd.

x Ik meen, dat de mensheid nog steeds wordt gedreven door egoïsme....

- U kunt beter spreken over egocentrisme dan over egoïsme in dit verband. Elke mens beleeft het Al vanuit zichzelf. Hij zal vanuit zichzelf alles zien, waarderen en beoordelen, zodat hij hierdoor ook gedreven zal worden zichzelf in zijn wereld inderdaad waar te maken. Anders zou hij zijn beeld van zichzelf verliezen.

Het wonderlijke bij dit alles is echter, dat er een steeds grotere discrepantie ontstaat, tussen hetgeen je kunt doen en zijn en datgene, wat je innerlijk gevoelt te moeten zijn.

Men grijpt in deze maatschappij, dit geef ik toe, vaak nog naar geheel verkeerde middelen om dit doel te kunnen bereiken. Maar men beseft ook steeds meer, dat men kontakten zal moeten gaan leggen.

Men moet niet meer domineren, zo ontdekt men, maar eerder een vorm van gelijkwaardigheid met anderen vinden om daaruit te werken. Alleen daaruit kan eigen functie en inhoud in de wereld werkelijk enige betekenis krijgen.

Dit is iets, wat op de wereld, ongeacht de oppervlakkige verschijnselen, toch steeds meer kenbaar wordt voor mij. Het is iets, wat zich in de huidige uiterlijke processen nog eerder als een storing van de vooruitgang toont, maar toch reeds kenbaar aanwezig is.

Hierdoor komen steeds meer mensen er toe op hun eigen wijze naar harmonie te zoeken en ook steeds meer mensen doen daarbij in toenemende mate op hun innerlijke waarden - zelfs wanneer zij daarin niet zeggen te geloven - een beroep.

Indien u dit kunt zien, zult u zien, dat de aanpassing voor velen voornamelijk zal moeten bestaan in het erkennen van de veranderingen, die zich in de mens zowel als in de maatschappij in hoog tempo voltrekken.

De verwerkelijking van alles is en blijft voor de mens echter nog steeds afhankelijk van hemzelf. Hoe je het ook wilt plooiën, het enige, wat je werkelijk in de wereld kunt zijn en waarmaken, ben je zelf, het is je ik. Je kunt nooit een ander zijn. Ook al probeert men soms uiterlijk een bewonderde medemens te imiteren.

Vele problemen komen in deze dagen voort uit dit zoeken naar eigen identiteit door de mensen. Je kunt dit niet oplossen door het te onderdrukken, maar alleen door de ander duidelijk te maken: Ik aanvaard u in uw eigen waarde, maar wij kunnen alleen te samen spreken en tot resultaten komen, wanneer u ook ons in onze eigen waarde laat.

Ik meen, dat dit een van de grootste oorzaken is voor die RMS-kwestie, waarmede men nu te worstelen heeft. Men doet alsof en aanvaardt in feite met een medelijdende glimlach de schijnbelangrijkheid, die deze mensen zich aanmeten. Maar voor hen is de RMS een werkelijkheid. Daarom zul je hen met hun denkbeelden als volwaardig moeten aanvaarden, wil je enig werkelijk contact met hen kunnen krijgen.

Dan pas wordt samenwerking mogelijk. Je zult je aan moeten passen aan de ander en moogt van deze niet eisen, dat deze zich geheel aan jouw denkwijzen onderwerpt. Besef, dat het beeld van de ander niet alleen bepaald wordt door de betekenis, die hij in de wereld heeft, maar ook door het beeld, dat hij van zichzelf heeft.

Wat in dit geval betekent: neem kennis van hun denken en hun werkelijke idealen. Eerst, wanneer je jezelf daaraan zo ver maar mogelijk is hebt aangepast, is er een wederkerigheid mogelijk, dus ook een communicatie, die betekenis heeft.

Dan kun je tesamen inderdaad problemen oplossen en de oplossingen zo nodig verder uitwerken. In de samenwerking, die zo, hoe beperkt ook, mogelijk wordt, kun je dan te samen nog veel doen om beider idealen te verwezenlijken. Maar eerst zul je de ander met zijn denkwereld en wereldbeeld moeten aanvaarden, zoals deze is.

Altijd weer zal voor aanpassing en bereiking gelden: leg je neer bij de feiten en bezien, op welke punten je zelf in staat bent, de ander erkennende als een zelfstandige en gelijkwaardige persoonlijkheid, met deze tot een werkelijk begrip en contact te komen. Dan alleen is een handelwijze denkbaar, die voor beide partijen aanvaardbaar is.

Steeds meer mensen streven hierna, ook wanneer zij niet altijd slagen. Ik spreek daarom in dit verband niet van egoïsme, maar van egocentrisme.

Want een mens kan nu eenmaal niet alles zien, zoals anderen dit zien. Altijd weer legt hij 't beeld van zichzelf als een soort schablone op de ander, om zo te zien in welk deel van eigen streven en denken de ander wel past.

Dit lijkt mij nog aanvaardbaar. Maar denk niet, dat de ander in feite een soort afleiding van jouw denkbeelden is, beantwoorden moet aan jouw visie op wat redelijk is. Erken de ander als een persoonlijkheid, met evenveel recht op eigen dromen en denkwijzen als jijzelf.

U kunt met een geest spreken. Indien u echter van die geest een meerwaardigheid verwacht plus een beantwoorden aan uw dromen en normen, zult u zelfs bij het beste contact nog altijd weer verkeerde resultaten verkrijgen.

Wanneer u met een geest spreekt en dit wat minachtend als een soort manifestatie zonder meer beschouwt, zal er ook niet veel goeds uit voortkomen. Alleen, wanneer u gelijkwaardigheid van ik en entiteit kunt vooropstellen, zal een optimaal en vruchtbaar contact tussen mens en geest mogelijk zijn. Dit weet ik uit ervaring.

De mensen beseffen dit in veel mindere mate, naar ik meen. Je kunt daaraan als geest alleen iets doen door je te baseren op de feiten, zoals ook de mens dient te doen. Alleen zo, je zoveel mogelijk mede verplaatsende in de ander, komt er een ogenblik, waarop je elkaar werkelijk en goed leert verstaan.

Veel van al wat je wilt, kun je waarmaken, wanneer je maar in staat bent anderen zodanig te benaderen, dat er tussen hun ikbeeld en het jouwe een zekere harmonie ontstaat. Dan eerst is werkelijke samenwerking mogelijk, dan alleen zal je werken en streven niet onnodig worden afgeremd.

x Dan is toch wel een bewustwording nodig, voorafgaande aan de aanpassing.

- Inderdaad. Maar wanneer omstandigheden veranderen en u verandert niet, wordt u deodongelukkig. Zelfs wanneer je als minimumlijder de 100.000 wint. Want dan handel je net als altijd; uitgeven zolang het mogelijk is en pas wanneer alles opraakt, zuinig worden. Dan ben je zo door je geld heen, maar zit je met gewoonten, die onbetaalbaar geworden zijn.

Je leert ook dan, zij het op een pijnlijke wijze. Je leert je beperken en toch vanuit jezelf van je dromen zo nu en dan iets waar te maken op een wijze, die geen al te onaangename konsekwenties heeft. Zonder ook je eigen lasten aan anderen op te leggen.

De mensen leren zo nieuwe mogelijkheden vinden en ook eigen beperkingen beseffen. Dit is een vorm van bewustwording, waarbij de aanpassing zelf reeds een deel wordt van het groeiende bewustzijn.

Uw gehele maatschappij dwingt u voortdurend u aan te passen en de konsekwenties voor hen, die dit niet doen, worden steeds groter. Zoals in het wegverkeer geldt ook in de maatschappij steeds weer: hij, die te veel op zijn rechten staat, ligt na korte tijd in een ziekenhuisbed.

Het verkeer is gebaseerd op een afschatten van andere weggebruikers, waarbij je je niet alleen afvraagt, hoe die ander zou moeten rijden, maar ook, hoe hij in feite zal rijden. Je past je aan bij het veronderstelde gedrag van de ander.

In sociaal verkeer geldt in feite dezelfde regel. Ook daar moet je de ander op zijn mogelijkheden en drijfveren beoordelen en proberen te begrijpen. Je eigen reacties moet je op het erkende baseren.

Dit betekent wel degelijk, dat er zich een voortdurend bewustwordingsproces afspeelt, zodat aanpassing en bewustwording in feite hand in hand gaan. De bewuste verwerking van de noodzaak tot aanpassing en de daarin gelegen mogelijkheden echter komt eerst tot stand, nadat een zeker bewustzijn bereikt is.

Harmonie is het belangrijkste, dat leert men al snel beseffen. Ook geestelijk: Indien je een ander langs geestelijke weg goed wilt doen en die ander is niet harmonisch met je, slaat alles, wat je doet, op jezelf terug. Mogelijk slaagt u toch nog ten dele. Maar wanneer de ander dan tijdelijk zonder pijn is en naar huis gaat, zit u met zijn hoofdpijn. Of meer reëel: de ander is door het contact niet wijzer geworden, maar u bent wel een paar mogelijkheden tijdelijk, of soms zelfs blijvend, kwijt geraakt.

Wie dit ervaren heeft, zal konkluderen, dat een verwezenlijking van vele zaken alleen blijvend mogelijk is op grond van eigen aanpassing, waardoor een feitelijke samenwerking met anderen mogelijk werd.

Dit alles beziende zult u mogelijk met mij eens zijn, dat de mensen nolens volens wijzer worden in deze dagen, omdat zij steeds weer met de neus op de feiten worden gedrukt. De mensen moeten eenvoudig bewuster worden, indien zij willen blijven bestaan op aarde. Wijzer worden of ten ondergaan is een korte, maar niet onjuiste omschrijving van de konflikt-situatie in uw wereld van heden.

Hiermede is volgens mij wel aangetoond, dat bewustwording in deze tijd onvermijdelijk is, zelfs indien deze niet pleegt te worden uitgedrukt in termen, waarmede u of ik deze uit zouden willen drukken.

Ik ga nu het eerste deel afsluiten. Maar luister nog even: Wanneer u probeert anders te zijn, dan u werkelijk bent, zult u daaronder alleen maar lijden en er niet beter op kunnen worden. Wanneer u probeert bewust u zelf te zijn en zo harmonie met anderen te bereiken, zult u zich in vele gevallen aanpassen, maar zonder uw eigen ik daarbij te verloochenen.

Komt u tot deze harmonische aanpassing, dan zult u ontdekken, dat u ook veel van uw dromen en idealen kunt verwezenlijken. Anderen kunt u dan de belangrijkheid van bepaalde zaken duidelijk maken. Er is dan geen sprake meer van een kompromis op handelsbasis, maar van onderling begrip. Deze wordt al snel een soort genegenheid, waardoor men ook oprecht elkander de mogelijkheid probeert te geven iets van eigen dromen waar te maken.

Dit is het belangrijkste, wat ik u kan zeggen. Daarom gaan wij nu maar pauzeren.

--0-0-0-0-0-0--

Zo, vrienden.

Mag ik de eerste schriftelijke vraag van u hebben?

x De RMS berust op een fictie. De republiek, erkend door de wereld, heeft nooit bestaan. Deze fictie is door ouderen de jongeren vanaf de wieg bijgebracht en werd voor hen een trauma. Hun eisen zijn niet te verwezenlijken. Ik zie in hun handelacties van onervaren jeugd, die niet kan worden bereikt door welke motieven dan ook. Zou men hen als gelijkwaardigen benaderen, zo bestaat de mogelijkheid, dat zij voor onze motieven evenmin bereikbaar zijn. Ik zie uw methode dan ook met twijfel tegemoet.

- Indien u, zoals ik veronderstel, een beeld hebt van de manier, waarop deze mensen aan hun denkbeelden komen, dan moet u ook duidelijk zijn, dat zij geïsoleerd zijn door hun eigen denkwijzen en beelden.

Op het ogenblik, dat je, zonder een quidproquo aanvaarden van uw motieven en denkbeelden niet bereid bent in te treden in hun denkwereld en deze tijdelijk als werkelijk te aanvaarden - hoe onwerkelijk zij ook volgens u is - zult u met de anderen geheel geen contact kunnen krijgen. Maar dan zult u ook nooit zo kunnen reageren, dat de anderen uw werkelijke beweegredenen altans aanvoelen. Dit is het probleem.

Wat de RMS betreft: indien u stelt, dat deze niet waar te maken is, hebt u gelijk. Maar u moet er dan ook aan toevoegen, dat deze mensen eens een eigen volk waren in een eigen land en dat het probleem van heden mede is geschapen door de Nederlanders zelf.

Zodat u wel degelijk, ook voor het bestaan van dit volgens

u onredelijke ideaal, wel degelijk als nederlander mede aansprakelijk bent.

Eerst wanneer je dit wilt begrijpen en zo de ander als een volwaardig mens wilt gaan benaderen, beseffende waarom hij zijn idealen koestert en hoe het komt, dat hij u voor het niet verwezenlijken daarvan mede aansprakelijk stelt, kunt u enig kontakt bereiken.

Ik ben bang, dat mijn methode voor u niet zo zeer aanvaardbaar is, omdat u zich dan druk zoudt moeten gaan maken over fouten, die u zelf niet begaan hebt, maar die anderen zonder uw voorkennis namens u in het verleden hebben begaan. Dwaasheden, die ontstaan zijn door mensen, die zich eerder aan afgesproken formules wilden houden, dan aan meer menselijke waarden.

Het valt u niet licht, dat begrijp ik. Maar op het ogenblik, dat u uit blijft gaan van het standpunt, dat dit zonder meer ontspoorde jongeren zijn, die foutievelijk in een droomwereld zijn opgevoed door ouderen, zult u nooit enig werkelijk begrip kunnen vinden, voor hetgeen hun beweegt en zult u nooit een werkelijk kontakt met hen bereiken.

x Vindt u hun verlangens reëel?

- Hun verlangen naar een eigen identiteit, een eigen land, vind ik even reëel als dat van de Israelies, even reëel als een dergelijk verlangen en strijden bij de palestijnen.

Want deze mensen horen niet thuis in uw land en passen niet in uw samenleving qua karakter, sociale opzet. Zij kunnen geen nederlanders worden of zijn, ook al wonen zij in een mooi nederlands huisje, gaan zij naar een nederlandse school, of werken zij in een nederlandse fabriek.

Eerst wanneer u dit anders zijn aanvaardt, kunt u mogelijk bezien, of er toch een voorlopige oplossing te vinden is - ook wanneer dit niet de uiteindelijke oplossing is, die deze mensen voor ogen staat. Een oplossing, die voor geheel Nederland niet aanvaardbaar is, is evenmin denkbaar.

Juist daarom stel ik nogmaals: begrip, kontakt en de mogelijkheid altans iets op te lossen is eerst te bereiken, wanneer je deze mensen wilt benaderen in aanvaarding van hun denken en uitgaande van hun gelijkwaardigheid als mens. Dus wanneer men niet a priori de ander, als is het maar innerlijk, de ander uitmaakt voor een driftkop, een domme dromer, een misleide..

x Ziet u enige oplossing van de huidige situatie in hun belang en in overeenstemming met hetgeen zij nastreven?

- In overeenstemming met hetgeen zij willen? Neen. Omdat hetgeen zij dromen, nooit waar kan worden, zoals zij dit dromen. Zeker niet met de middelen, die hen zelf ter beschikking staan, of zelfs met de middelen, die geheel Nederland ter beschikking staan.

Ik meen echter, dat een benadering, van hetgeen zij willen, wel denkbaar is en dat deze benadering zelfs zover kan gaan, dat zij ook onder het huidige Indonesië haalbaar lijkt.

Daarvoor is een betrekkelijk kleine mentaliteitsverandering nodig, die op basis van redelijkheid en wederkerige erkenning volgens mij bereikbaar is. Maar ik wil daaraan toevoegen, dat een dergelijke oplossing nooit bereikt zal kunnen

worden, wanneer men het ideaal van de RMS zonder meer als onverwezenlijkbaar afwijst. Want deze mensen begrijpen heus wel, dat het niet zonder meer mogelijk is, zoals zij dit graag zouden willen.

x Moeten wij zoveel mogelijk de werkelijkheid zien en dus niet de idee, het ideaal, ten koste van alles doordrijven?

- Wie een ideaal ten koste van alles doordrijft, zal alleen kunnen slagen, wanneer zijn ideaal mede gebaseerd is op de bestaande feiten en mogelijkheden.

Zelfs dan zal de benadering van het ideaal door de feiten gedictieerd moeten worden en niet door zijn eigen inhoud zonder meer. Waaruit voortvloeit, dat een ieder, die, aan de feiten voorbijziende, een ideaal wil nastreven, daardoor in een situatie terecht komt en ook anderen daarin brengt, waardoor de verwezenlijking van het ideaal verder dan te voren verwijderd zal blijven.

x U stelt, dat de mens wel gedwongen is steeds bewuster te gaan leven. Wat gebeurt met de groep, die dit niet aankan en dus moet achterblijven? Komt er dan niet weer een hoger ontwikkelde groep en 'n achtergebleven groep, die met moeite het hoofd boven water kan houden? Dit is een bekend verschijnsel. Kan de achtergebleven groep zich hierbij gelukkig gevoelen? Is er iets aan te doen?

- Er is een tijd geweest, dat er slaven waren, die graag slaaf gebleven zouden zijn. Dit na de emancipatieoorlog tussen de noordelijke en zuidelijke staten van de V.S.

Waarom dan dit? Zij waren toch een achtergebleven en onterechte groep? Wel, omdat zij hun plaats in de wereld hadden en zich deel gevoelden van het gezin, waarin zij slaaf waren. Zij bleven dan ook in vele gevallen bij hun meesters, lang nadat zij vrij waren hun eigen weg te gaan.

Maar dit was alleen mogelijk, omdat hun meesters ook begrip hadden voor hun slaven en dezen in eigen waardigheid en recht lieten bestaan. Wanneer je alleen van zuiver materiële maatstaven van bezit en kennis wilt uitgaan, is dit natuurlijk geen antwoord.

Er zullen altijd achtergebleven groepen zijn onder de mensen. Maar wanneer de leden van die groep eigen waarde en waardigheid gelaten wordt, plus de mogelijkheid om eventueel door eigen capaciteiten aan deze groep te ontkomen, dan zullen de mensen ook in deze groepen geluk en vrede kunnen vinden, zelfs in een mate, die ver uitgaat boven alles, wat bereikbaar is voor een mens, die zaken en posities nastreeft, die hij toch niet bereiken kan.

De grote fout is, dat men op het ogenblik de mensen wel gelijkheid predikt, maar niet denkt aan gelijkwaardigheid. Wat u hopelijk voldoende is.

x De welvaartsstaat veroorzaakt veel stress. Veroorzaakten de honger en ellende van vroeger die dan niet? Welk essentieel verschil veroorzaakt nu die stress?

- In deze tijd: het feit, dat men steeds meer de grenzen van het mogelijke uit het oog verliest. De welvaartsstaat maakt zoveel tot normaal deel van het bestaan, dat men steeds meer zoekt naar excessieve waarden om dezen alsnog waar te maken.

De welvaartsstaat brengt je er dan dus gemakkelijker toe naar het onbereikbare te streven. Dit streven betekent voortdurende

tegenslagen. Dit brengt gevoelens van onbekwaamheid of minderwaardigheid en een strijd tegen anderen, die hun eigen belang verdedigen. Meer vijandigheid dus.

Een ieder jaagt zo zijn prestatie, zijn plaats in relatie tot anderen in uw maatschappij op tot een peil, dat hoger ligt dan hetgeen normaal haalbaar zou zijn. Bij armoede echter speelt deze strijd een veel kleinere rol en is saamhorigheidsgevoel belangrijker. Bovendien plukt men daar de dag, wanneer het eens goed gaat. Dat betekent dan ook: een dag ontspannenheid.

Hier is men steeds weer niet geheel tevreden, omdat men, zelfs wanneer het goed gaat, altijd toch nog meer wil dan mogelijk blijkt te zijn, zodat er geen ontspannenheid bereikt wordt.

x Leermoeilijkheden ontstaan soms, wanneer door een te autoritaire opvoeding ook verzet ontstaat tegen begeleiding door leerkrachten, die als dwang wordt gevoeld. Hoe dit aan te passen?

- Dit vergt een zeer uitgebreid antwoord. Zeer kort: Zet dergelijke leerlingen bijeen, maak duidelijk dat leren belangrijk kan zijn, geef hen de nodige middelen om te gaan leren wanneer zij dit wensen. Laat hen daarnaast regelmatig in kontakt komen met normale leerlingen.

De behoefte om niet de mindere te zijn, brengt hen er dan toe op de duur zelf te gaan leren, volgens eigen wensen. Indien zij niet verder kunnen, is het mogelijk de aandacht te vragen van een leraar, die echter daarvoor slechts beperkt tijd neemt.

De leerlingen zullen dan zoveel mogelijk elkaar helpen, de overdreven neiging om zich in een geregelde klasse naar voren te schuiven, wordt afgeremd, orde wordt onderling bepaald, zodat zij elkaar wel degelijk enige discipline bijbrengen, daar niet rekening houden met anderen wordt afgestraft door de betrokkenen.

De leerlingen zijn zelfstandiger, ook buiten school, maar dank zij de onderlinge hulp zullen zij beter en intenser die dingen leren, die zij willen weten.

Dit is alleen een aanduiding van de richting, waarin een vollediger beantwoording zich zou bewegen.

x Starre mensen kunnen zich soms niet aanpassen aan vernieuwingen. Kan dit doorwerken tot na de dood?

- De aanpassing na de dood is anders dan op aarde. Er zijn heel wat gewoontegebonden mensen op aarde, die na de dood toch onmiddellijk vrij en bewust zijn. Er zijn ook mensen, die erg modern en progressief lijken, maar geen innerlijke rust konden vinden en daardoor na de overgang moeilijkheden ervaren.

Maar personen, die vastgeroest zijn in bepaalde tradities waaraan zij onder alle omstandigheden vast willen houden, kunnen daarvan ook na de overgang moeilijkheden ondervinden.

x Bij aanpassing speelt in 't menselijke leven compensatie een grote rol. Tot hoelang na de dood kan dit doorgaan? Ook tot na meerdere inkarnaties?

- De compensatie is geestelijk: het compenseren van eigen onevenwichtigheid. Trouwens, vele mensen, die op aarde overaanpassen spreken, proberen vooral anderen aan hun onevenwichtigheden aan te passen.

Dit lukt nooit, ook niet na de dood. Maar wanneer je probeert je eigen evenwicht te vinden, is er inderdaad sprake van een mogelijkheid tot een steeds verdergaande aanpassing aan de werkelijkheid, inclusief compensatie. Dit kan zich over meerdere sferen en levens uitstrekken.

x Kan de treinkaping volgens u de oorzaak worden van een z.g. concentratiekampsyndroom? Is preventie mogelijk?

- Ja. Door de mensen duidelijk te maken, dat het eigenlijk zo heel erg nog niet is. De mensen, die daar op het ogenblik zitten in die trein, hebben vroeger soms het zelfde ongemak op de Veluwe genoten tegen betaling... Maak hen duidelijk, dat het gebeurde niet zo een groot drama is. Wanneer buitenstaanders de zaak niet overdrijven, zult u snel kunnen constateren, dat er toch, ook in de menselijke reactie, een groot verschil ligt tussen een jaar in een concentratiekamp en enkele weken gijzeling in trein of school.

Ik wil hieraan toevoegen: maak van deze zaak niet iets, wat noodzakelijkerwijze opzichtig psychisch moet worden begeleid. Want door de begeleiding wordt de nadruk voortdurend op het probleem gelegd, dat dan meer inwerkt, dan anders het geval zou zijn.

x Kunt u zeggen, hoelang de gijzeling zal duren? Blijft ie lereen in leven?

- Dit laatste kan ik niet met zekerheid stellen, ofschoon het op het ogenblik nog een waarschijnlijkheid is. Ik neem aan, dat het geheel van de gijzeling kan worden afgewikkeld in de komende 6 á 7 dagen. Dan kunt u weer zonder enige aanpassing radio en t.v. genieten en zullen de kranten luid verklaren, dat de kabinetsformatie toch zeer gewichtig en belangwekkend is.

Ik ga nu afsluiten. Ik kan daarbij alleen nog opmerken, dat ik naar beste vermogen getracht heb u duidelijk te maken, waar het bij aanpassing vooral om draait. Je kunt iets alleen waarmaken, wanneer je het tesamen doet. Niemand kan iets op zijn eentje, ook al denkt men dit soms.

Daarom is het altijd weer noodzakelijk, dat je je aanpast aan de situatie, waarin je je bevindt en daarnaast je ook zo goed mogelijk aanpast aan alle anderen, die met jou deel uitmaken van die situatie.

Aanpassen is ~~een~~ deels een psychologisch proces, deels een geestelijk proces, omdat je je ook zult moeten kunnen aanpassen aan en harmonie vinden in omstandigheden, die volgens jou geheel onredelijk zijn.

Maar wanneer aanpassing bereikt wordt, zo betekent dit ook, dat daaruit - om zinvol te zijn - een gezamenlijk handelen en presteren voort moet vloeien. Aanpassen alleen is niet voldoende. Je moet, eenmaal aangepast ook weten, wat er van je persoonlijke waarden en eigen ik te verwezenlijken is in samenwerking met anderen.

Een mens, die zich, hoe dan ook, niet waar maakt, is nooit een gelukkig mens. Een mens die iets van zich, hoe dan ook, waar kan maken in eigen ogen, zal en voor de wereld en voor zich een prettiger mens zijn. Ik hoop, dat u hierover eens na zult willen denken en dank u voor uw aandacht.

Goeden avond.

d.d. 3 juni 1977

-0-0-0-0-0-